prav lepo; vsaj je on posebno na kmetih zraven duhovnov skor edini pospeševatelj tega, kar more izobraževati narod, tedaj tudi petja in glasbe, ki sta oddelek tako imenovanih „lepih umetnosti“.

5. Učitelju tedaj nikakoršne nečastí ne dela, ako on vodi petje in ga spremlja z mogočnimi glasovi orgelj, temveč srenja ga le še bolj spoštuje, ako on tudi tù storí svojo dolžnost in je vse v pravem redu.

Kdorkoli je slišal glasbo v bolj omikanih deželah ali je vsaj čital o njej, priznaval nam bode, da smo v tem še daleč zadej, in ako hočemo na zastavi imeti „Naprej“!, da moramo o tem kaj več storiti ko do zdaj. Učitelju samemu ni in ne more nalagati se vse breme, ker on živí in dela le za enega; združene močí pa lahko vse storé. Treba je tedaj, da tisti, ki jim je toliko mar za glasbo, brusijo samo jezikov ne, ampak samí kaj storé ali vsaj k temu kaj pripomorejo.

Da bi se pa pri nas dobra glasba vedno bolj pospeševala, treba bi bilo:

1. Da bi bili učitelji v glasbi bolj izobraženi. Za to je pa treba že pripravnišnici več ur vadbe na teden, kot se navadno za to določuje. Umetnik Kullak je zahteval od svojega učenca pet ur vadbe na glasoviru vsaki dan; drugi je trdil, da ene ure vadbe na dan je potreba, da se človek ne odvadi; kakošen napredek bode pa pri mladenčih, ako imajo le dve ali tri ure na teden vsega glasbenega uka? Pripravniki se učé marsikaj, česar v svojem življenji rabiti ne bodo mogli. Naj odpade ono, in pospešuje naj se to, kar bode njih vsakdanji kruh.

2. Treba je, da učitelji imajo do glasbe veselje in jo pospešujejo pogumno. Da bodo pa z veseljem delali, je treba, da so bolje plačani od onih, kteri se z glasbo ne ukvarjajo. Učitelj, ki je tudi orglavec, se ima mogo učiti, česar sicer učitelj ne potrebuje. Ako hočeš količkaj orglavec in pevovodja biti, učiti se moraš zraven petja, orglanja in gosel, kar že dosti truda in časa prizadeva, pot — metodo — od stopinje do stopinje, po kteri se dajo pevci in pevke prav in dobro izuriti; vedeti in znati moraš, kaj in koliko je pevskim močém primerno; poleg tega imeti moraš sostavke v glavi in srcu, ker, kdor nima, dati ne more; pravila soglasja morajo ti biti v prstih in vedeti moraš tudi cerkvena pravila; poznati moraš kolikor toliko tudi glasbeno literaturo novejše in starejše dobe; pri vsem tem pa moraš, kakor pravijo, „dober želodec“ imeti — in vendar gospodovati čez glasovje. To jemlje dosti močí, najmanj tretjino časa in mnogo novcev. V službi mora orglavec, med tem, ko drugi učitelji delajo za svoj dobiček, truditi se s podukom v petji, in nihče mu ne plača in mu tudi hvale ne vé za ta poduk; ob nedeljah in praznikih, kedar drugi počivajo, ima orglavec najtežavniša opravila in je skoraj kuhan in pečen v skrbeh in težavah. Vrh vsega tega, da na kratko rečemo, ima pa orglavec še stroškov za strune, kolofonijo itd. Ako hočemo, da bode ta reč šla v prid ljudske omike naprej, je treba, da se možje, kteri imajo osodo učiteljsko v rokah, sploh na to ozirajo in ne poslušajo onih, ki ljubezen do svojega bližnjega razumejo tako-le: „kar hočeš, da bi ti drugi storili, tega ne stori drugim; česar pa ti nočeš, po vsaki ceni vrivaj drugim“.

3. Da bi se zboljšalo pred vsem drugim cerkveno petje in glasba. Cerkev, naj rekó dandanašnji „liberalci“ kar koli hočejo, je ljudstvu na deželi središče omike narodove, brez ktere se narod osrečiti ne more. Cerkev shranuje najlepše in najučenejše skladbe glasbene, je tedaj le na tem, da jih rabimo in tako damo cerkvi, kar je cerkvenega, pa tudi ne jemljemo svetu, kar je svetnega. Ako se je svet še tako pačil po šegi časa in je zametaval iznavadno dobro, cerkev obdržala je vedno taka umetniška dela. Cerkvena glasba je mirna in zbuja vendar globoke misli in ima nežno občutljive izraze, je tedaj za mladost najpripravniše in najvarniše gradivo pri glasbenem urjenji. V cerkvi ima narod najboljšo priložnost, da boljša okus in lepočut narodno.

(Konec prihodnjič.)

Družbene stvari.

VII. občni zbor slovenske Matice v Ljubljani.

Vabilo.

Izredne okoliščine, kterih mi tukaj ni treba naštevati, so tudi letos nanesle, da se občni zbor Matice slovenske ni mogel, kakor bi se bil rad po 8. §. Matičnih pravil, sklicati poletinski čas.

Podpisani prvosednik vsled 25. §. opravilnega reda določuje za VII. občni zbor

četrtek 15. dan meseca februarija t. l.

ter naznanja, da se po sveti maši, ki se bode ob 8. uri zjutraj služila v stolni cerkvi, občna skupščina v čitalničini dvorani

prične **ob 9. uri dopoldne.**

Vrsta razgovorov jej bode ta-le:

1. Prvosednikov nagovor.
2. Tajnik prebere odborovo poročilo o njegovem delovanji od 1. decembra 1870 do 2. novembra 1871. l.
3. Račun od 1. julija 1870. l. do 1. julija 1871. l.
4. Volitev treh udov, da pregledajo, presodijo in potrdijo odborov račun vsled §. 9. a) Matič. pravil.
5. Proračun od 1. julija 1851. l. do 1. julija 1872. l.
6. Volitev 10 odbornikov in sicer: a) namesto onih leta 1867. izvoljenih; ti so I) izmed *ljubljanskih:* gg. 1) dr. Costa E. H., 2) Lésar Anton, 3) Marn Josip, 4) Praprotnik Andrej, 5) Šolar Janez; II) izmed *vnanjih:* gg. 6) Cegnar Fr., 7) Cigale Matej, 8) Einspieler Andr., 9) Grabrijan Jurij, 10) dr. Kočevar Štef.

Opomba 1. Volilni list je veljaven le tisti, ki ga je družbenik lastnoročno pisal ali saj podpisal.

Opomba 2. Račun za preteklo in proračun za prihodnje društveno leto kakor tudi volilni listi se pred razgovori razdelijo nazočim družbenikom.

Vse družbenike Matice slovenske na VII. občno skupščino vabeč srčno pozdravlja

V Ljubljani 10. januarija 1872.

Dr. E. H. Costa, prvosednik.

Mnogovrstne novice.

* Čudna zima po svetu. Na Koroškem in Salcburškem že od leta 1813. niso imeli tako hudega mraza kakor je bil meseca decembra. Iz Angležkega pa se piše, da imajo tako toplo zimo, da so v grofiji Surrey-ski, Kent-ski in Hertfordshirski okoli novega leta cele jerbase vijolic in trobentic v polnem cvetji prinesli na prodaj v London.

* V Trnovem v Slovakiji se je po dveletnem beračenji vendar dovolila „beseda“, to je, društvo enako našim čitalnicam. Lepa ravnopravnost to Slovanom — v magjarskem kraljestvu!

* V Varaždinu se je ustanovila prva hrvaška posojilnica za kmetijstvo in obrtnijstvo po izgledu českih.

* Mnogo ljudskih učiteljev Sternberškega okraja je po Olomuškem „Našincu“ nehalo učiti v šoli, ker se jim plača ni izplačala. Kako to, vsaj se je „ustavoverski“ deželni odbor Moravski bahal, koliko da

je denarja potrošil za šole? Besede, nič kot prazne besede! Naj le nemškutarjem kdo verjame. General Koller, ces. namestnik zdaj na Českem, je 140:000 gold. deželnega denarja, kterega je konfisciral, razdelil samo za nemške in „ustavoverske“ okrajne šolske blagajnice, českim učiteljem ni vinarja dal. Enako je gospodaril bivši „ustavoverski“ deželni odbor v Pragi; českim okrajnim šolskim blagajnicam je dal 5000 gld. mešanim 10.000 gold., nemškim pa 140.000 gold.

* Advokatov (odvetnikov) je kakor listja in trave zdaj skoro povsod. Dunaj sam jih šteje 330, tedaj memo lani 30 več. Na Českem jih je 315 (v Pragi sami 114), 257 pa jih je, ki se za advokacijo pripravljajo.

Dopisi.

Iz Istre 18. jan. = Naš cesarski namestnik tržaški baron de Pretis je tedaj finančni cislajtanski minister. Sedaj pa uganite: kdo mu bode naslednik? Provincijalni kapitán, sedaj podpredsednik v rajhsratu, znani federalist (?) g. Vidulić. Vsaj tako se govorí v krogih njegovih privrženikov. Mož je bistra glava, pa tudi šegav, da se umeje zmirom na prvem sedežu obdržati. Bil je velik prijatel ranjcega nepozabljivega dr. Tomana, pa mu tudi spodablja vsaj v bradi. Nekdo je nedavno iz Istre pisal: „Ovde se jadra po vetru; bojim se, da tudi omenjeni gospod“.

Iz Liburnije 19. jan. — Lovranci su po besedah „Osserv. Tr.“ prosvjed (protest) učinili proti vrlom našem zastupniku g. Marotu, da je u saboru rekao: „Lovran neima jedinoga muža, koji bi se mi činio sposobnom, da vlada občini.....“ Strastno ga napadaju, dokazajuć, da imaju medju 3000 stanovalci 54 pomorskih kapitanah, 11 podkapitanah, 16 gospodarah velih brodovah, 4 c. kr. činovnike, miešajuc liepimi taljanskimi rieči nespodobne pojmove, mu broje u prikor i to, da je na taboru (Kastavskom) govorio. Ali gosp. Marot nije htjeo s govorom na saboru nikoga uvrieditiI *), nego dokazati, da u Lovranskom občinskom zastupstvu nije inteligence; to pa je i prava istina, jerbo medju 16 zastupnici občinskimi znadu dva nješto zapisati, a glavar ili podestá, kad svojim sovjetnikom šta piše, učini ovakov naslov: „All' Consigliere comonalle“ (miesto: Al Consigliere comunale). U trieh riečih vidite četiri pogrieške. Kakov je pa nutrnji sadržaj njegovih pismah, lahko sadaj sami sudite. Ako dakle Lovranci želé, da se njihova repreženta nza kao inteligentna pohvali, briga im mora biti, da za taj posao izberu učenjake!

Iz Goriškega 21. jan. — Cesarskega namestnika v Trstu ni — kdo bode novi namestnik? Primorsko vže davno želí, dobiti stalnega, delavnega, zmožnega pa tacega namestnika, ki bi tukajšne razmere poznal, pa jim tudi v vsakem oziru kos bil. Slovenci vemo, da, kakor zdaj rečí stojé, nam rojenega Slovenca ne pošljejo; da bi nam le takega moža dali, kteri deželo in ljudí pozná in kterega bi bila volja stati nad strankami in narodnostmi in se vsaki — toraj tudi naši — vselej in v vseh zadevah pravičnega izkazovati. Imenujejo se po časnikih koroški deželni predsednik Ceschi, tirolski podnamestnik Alesani, celó grof Taafe in — Lapenna (!); pri nas pa se veliko govorí o bar. Pino-tu, deželnemu predsedniku v Bukovini. Znabiti da bi bil Pino vsem tukajšnim strankam med imenovanimi kandidati še najbolj po godu; on vsaj obá deželna jezika zná in — ker je v Trstu in Gorici službovaI — ljudí in deželo našo brez dvoma bolje pozná, nego Bukovino. Vsak ni povsod na pravem mestu. Barona Pino-ta so mislili — kakor je bilo čitati — Vam Kranjcem za deželnega predsednika poslati; al Vi morate imeti čisto narodnega moža, Primorcem pa, ker dvonarodnim, bi bilo za zdaj vsaj s pravičnim nepristranskim možem, akoravno neslovenskega rodú, vstreženo.

Iz Gorice 19. jan. — x + y. — „Il Goriziano!“ „G.“ sem primeril uni pot ljubljanski „Danici“; s tem je sploh že opisan, vendar pa naj dodam o njem še nekaj črtic, pa ne svojih, ampak ki sem jih pobral med občinstvom, črtic izrazujočih občno mnenje — ktero, če je opravičeno, treba po modrem izreku onega, ne vem že, kterega izmed brezštevilnih avstrijskih ministrov, tankočutno vse sprejeti. Da ima katolišk organ v nadškofjem mestu vso pravico, izhajati, tega ne bo nikdo tajil, tudi on ne, ki ne bi hotel drugih razlogov priznati, ko tiste, kteri izvirajo iz ustavno zagotovljene nam svobode. So pa še mnogoteri razlogi, kteri dandanes potrebnost tacega lista dokazujejo. Ako naš „G.“ pogledamo, vidimo brž, da ima sosebno eno, kar se more reči, izvrstno pero, ktero nekterim ljudem presneto imponuje. Tudi kaže zapopadek in pisava, da stojí mož, ki spisuje na pr. „lettere goriziane“ (goriška pisma) i. dr. na tistem visokem stališču, kteremu pravijo „visokost časa“. Prav smilijo se mi, — mi je rekel nekdo — tisti ubogi liberalni pigmeji (pritličniki), kedar jih, igraje se ž njimi, tako rahlo in vendar vspešno persifluje. In to je tudi edini pravi način — mi je rekel moj porok — meniti se s tisto vrsto modrijanov, kteri srkajo vso modrost samo iz onega Linnè-ju ne še znanega mlečka *), kteremu so novejši učenjaki dali imé „liberalismus vulgaris“. Da bi se „G.“ le tega načina skoz in skoz držal! — slišim druge ugovarjati — al to je, česar tù pa tam pogrešamo. Ti bi mu radi svetovali: „Fortiter in re, suaviter in modo“. Našel sem jih tudi, kterim se zdi, da „G.“ v svoji polemiki in tudi v drugih sestavkih mnogokrat čez tarčo strelja. Od nekterih sem moral slišati celó tudi to: „Più evangelizzare e meno diabolizzare“ (več evangelijevati bi moral in manj hudičevati). Gledé na zadržaj lista sploh pa in gledé na očitno namerjanje njegovo se je reklo že precej takrat, ko je bil začel „G.“ izhajati, da je „più Romano, che Goriziano“, češ, da se pečá vse preveč z rimskimi, ko z goriškimi zadevami in da je tedaj naslov njegov „lucus a non lucendo“. V teh črticah, mislim, da je prav objektivno posneto javno mnenje v tistih krogih, kteri niso „a priori“ nasprotni verskemu časniku. Zdi se mi, da je že tudi vredništvo samo občno mnenje potipalo, kajti v neki številki je svoje stališče in vidke svoje nekako zagovarjalo. — Kdor naša laška goriška časnika („G.“ in „I.“) bere, dozdeva se mu, kakor da ne bi imela druzega namena, ko da se drugi z drugim prepira. Dolgo časa se je „G.“ „I.-a“ ogibal in je raji po Trž. „Cittadino“-u mahal, kedar je hotel „I“-u kaj povedati; slednjič pa se je vnela resna borba med njima ne le zarad občnih zadev, v kterih ste si verska in t. i. liberalna stranka po vseh krajih nasproti, temuč tudi zarad nekterih domačih dogodkov, izmed kterih priobčim prihodnjič enega, o kterem ni bilo do sedaj, kolikor je meni znano, še nikjer nič brati, niti v slovenskih, níti v nemških listih.

Gorica 20. jan. — Druga številka „Soče“ je bila neki ustavljena zarad tega, ker je razsodbo c. k. okrožne sodnije zadevajočo dopis iz Prage v št. 1. od 6. t. m. na čelu lista natisnila v slovenskem prevodu, namesti v italijanskem jeziku, v kterem je vred-

*) Blaga mirna njegova duša tomu nije sposobna.

*) Pri nas demo, namesti mlečb ali mlečec, mleček (Milchschwamm.) Pis.